

WÄINÖ AALTOSEN MUSEO
Vuorovaikutusraportti

Diaarinumero: 10695-2021
Asemakaavatunnus: 17/2022

Asemakaavanmuutos

15.11.2022

Kaupunginosa: III

Osoite: Itäinen Rantakatu 38, Paavo Nurmen puistotie 3

Viistoilmakuva pohjoisesta

SISÄLLYSLUETTELO

1 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma	1
1.1 Yleistä jätetyistä mielipiteistä.....	1
1.2 Mielipiteet.....	1
2 Aloituskokous viranomaisille 17.8.2022	5

1 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

20.4.2022 päivätty osallistumis- ja arviointisuunnitelma on postitettu osallisille, kuulutettu vireille ja asetettu nähtäville Kaupunkiympäristön asiakaspalvelupisteeseen ja kaupungin internetsivulle 30.4.2022. Mielipiteitä toivottiin 30.5.2022 mennessä.

1.1 Yleistä jätetyistä mielipiteistä

Kaavanmuutoksen valmisteluun liittyen kaavoitukseen saapui yhteensä 5 mielipidekirjettä, Vammaisneuvostolta, Museovirastolta, Martinrantaseuralta, Keskikaupunkiseura Tälpuol jokke ry:ltä ja Turku Energia Sähköverkot Oy:ltä.

Mielipiteissä nousi erityisesti esiin huoli, vaikutuksista kulttuurimaisemaan ja kaupunkikuvaan sekä pysäköintiin. Museon laajentamista pidettiin perusteltuna.

1.2 Mielipiteet

Mielipiteet on esitetty tässä tiivistettyinä:

Vammaisneuvosto 12.5.2022

Vammaisneuvosto merkitsi asemakaavamuutoksen tiedoksi. Vammaisneuvoston jäsenet voivat yksityishenkilöinä kommentoida. Vammaisneuvosto seuraa asiaa mm. invapysäköinnin osalta.

Kaavoituksen vastine:

Invapysäköinnille osoitetaan paikka rakennuksen koillispuolelta, jonne ajetaan Paavo Nurmen puistotien puolelta. Paikalta pääsee esteettömästi museon sisäänkäynnille.

Museovirasto 30.5.2022

Arkkitehtien Irma ja Matti Aaltosen (Wäinö Aaltosen poika) suunnittelema museorakennus on yksi Turun modernin arkkitehtuurin helmistä ja Suomessa yksi merkittävistä 1960-luvulla toteutetuista museorakennuksista. Wäinö Aaltonen osallistui myös itse aktiivisesti rakennuksen suunnittelutyöhön. Keskeisiä arkkitehtonisia ratkaisuja ovat tasoitain jaetut näyttelytilat, keskusaula ja atriumpiha.

Asemakaavamuutoksen yhteydessä on siten huolellisesti selvitettävä museorakennuksen suojeluarvot. Ulkoasun ohella suojelutarve koskee myös sisätiloja sekä rakennuksen lähiympäristöä. Tuore rakennushistoriaselvitys palvelee hyvin kohteen suojeltavien ominaispiirteiden arviointia ja tarvittavien suojelumääräysten laatimista. Kaavatyön yhteydessä on kuitenkin tarpeen arvioida, antaako se riittävät tiedot vai vaatiiko se joiltain osin täydentämistä. Laajennusosan soveltuvuutta vanhaan museorakennukseen

sekä Aurajoen kaupunkikuvaan on tutkittava huolellisin viitesuunnitelmin, jotta sen toteutusta ja arkkitehtuuria voidaan ohjata riittävästi kaavassa.

Museovirasto on antanut 12.5.2022 lausunnon museon hankesuunnitelmasta ja toteaa laajennusosasta seuraavaa:

”Laajennusosa on esitetty sijoitettavan nykyisen asuinsiiven kohdalle. Kaupunkikuvallisesti uudisosa noudattaa terassimaisesti nousevan rakennusmassan peruseriaa. Rakennushistoriallisen selvityksen suositusten mukaisesti uudisosan vesikatto ei nouse veistossalin vesikattokoron yläpuolelle. Erityisesti lounaisjulkisivulle esitetty yhdyskäytävästä johtuva laajennus on merkittävä julkisivumuutos. Käytävän merkitys on hyvin perusteltu tilojen sisäisen huollon ja esteettömyyden tarpeilla. Se kuitenkin kiinnittyy ulkoarkkitehtuurille erityisen tärkeään muusta jäsentelystä ulkonevaan näyttelysalimassaan, jolla on keskeinen merkitys julkisivujäsentelylle. Jatkosuunnittelussa tulee edelleen etsiä vaihtoehtoisia ratkaisuja. Muutoksen arviointia varten olisi syytä laatia myös näkymätarkastelut päänäkymäsuunnista.”

Museovirasto seuraa museon laajennuksen ja muutostöiden sekä restauroinnin suunnittelua. Virasto pitää hyvänä, että myös kaavatöiden edetessä pidettäisiin ennen ehdotusvaihetta työneuvottelu tai kuultaisiin muulla tavalla rakennuksen suojelun kohdentamisesta ja määräyksistä sekä laajennusosan suunnittelusta.

Kaavoituksen vastine:

Museorakennus saa kaavassa suojelumerkinnän vanhaa asuinrakennusta ja siihen liittyvää terassia ja portaikkoa lukuun ottamatta. Museorakennus säilyy parhaiten jatkamalla sen käyttöä museorakennuksena. Edellytys arvokkaiden teosten saamiselle on asianmukaiset olosuhteet museossa ja teosten turvallinen kuljettaminen. Ratkaisu, jossa uusi lastaustila huoltoreitteineen sijoitetaan rakennuksen taakse takaa hyvin rakennuksen säilymisen ennallaan rannan suunnasta tarkasteltuna. Asuinrakennus joudutaan purkamaan paikalta, mutta se ei ole oleellinen osa kokonaissommitelmaa.

Laajennusalue Myllyhahteen suuntaan on rajattu lähes vanhan kaavan ohjeellisen rakennusalueen rajauksen mukaan niin, että suojeltavan rakennuksen kahvilan päällä oleva noppamainen osa näkyy jatkossakin rannan suunnasta. Lounaisjulkisivun hankesuunnitelmassa esitetty yhdyskäytävä sijoittuu rakennusalueelle. Mikäli rakennusta laajennetaan myöhemmin, on yhteys uuteen osaan luontevaa olla sisäänkäyntiaulan kohdalta. Laajennuksen lopullinen ulkomuoto on arvioitavissa vasta rakennuslupakäsittelyn yhteydessä.

Työneuvottelu Museoviraston ja kaupungin museopalvelun edustajien kanssa pidettiin 31.10.2022. Neuvottelun pohjalta sr-1 merkintään tehtiin tarkennuksia ja määräys tuli muotoon:

Rakennustaiteellisesti, kaupunkikuvallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus, jonka ominaispiirteet tulee korjaus- ja muutostöissä säilyttää. Julkisivu-, vesikatto- ja tukimuurikorjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä ja niitä vastaavia materiaaleja. Suojelu koskee myös terassialueita veistoksineen lukuun ottamatta asunto-osan terassia. Sisätiloissa suojelu koskee sisääntuloaulan, atriumpihan, ja näyttelytilojen muodostamaa tilasarjaa, joissa alkuperäiset materiaalit, pintakäsittelyt, kiinteä sisustus ja kattoikkunat tulee säilyttää. Mikäli alkuperäisiä rakennusosia joudutaan pakottavista syistä uusimaan, se tulee tehdä alkuperäistoteutusta vastaavasti. Rakennus- tai toimenpidelupahakemusta käsitellessään on rakennuslautakunnan kuultava asiassa museoviranomaista.

Kaavaselostuksen kohdassa 5.6.10 on näkymäkuvia kaavan sallimasta laajennuksesta.

Martinrantaseura ry 30.5.2022

Martinrantaseura ry haluaa kiinnittää huomiota arvokkaan ympäristön säilyttämiseen ja mahdollisimman suuren siistin ja hoidetun puistoalueen aikaansaamiseen alueelle, koska Itsenäisyydenaukio menetetään suurelta osin Musiikkitalon myötä.

Martinrantaseura esittää mielipiteenään, ettei Kulttuurijokilautta soveltu arvokkaaseen maisemaan, vaan se pilaisi arvokkaan Aurajoki-maiseman.

Edelleen muistutetaan esteettömyyden tärkeydestä laajennusta suunniteltaessa ja toivotaan le-autopaikkoja museon läheisyyteen. Myös kävelyreittiä Urheilupuistoon toivotaan käyttäjäystävällisemmäksi.

Muuten esitetyt toiveet lisärakentamiseen ovat perusteltuja ja myös ry kannattaa niitä.

Kaavoituksen vastine:

Kaavaratkaisulla ja määräyksillä pyritään turvaamaan arvokkaan ympäristön säilyminen. Vaikka WAM:n tontti laajenee, Urheilupuiston alue laajenee 1860 m²:llä kun yleisten rakennusten tontti Paavo Nurmen puistotiellä muutetaan puistoksi.

Kulttuurijokilautan soveltuvuutta ympäristöön arvioidaan erillisen Kulttuurijokilautta 7/2019 nimisen kaavanmuutoksen yhteydessä.

Esteettömyydestä huolehditaan tarkemman rakennussuunnittelun yhteydessä. Lepysäköinnille osoitetaan paikka rakennuksen koillispuolelta, jonne ajetaan Paavo Nurmen puistotien puolelta. Paikalta pääsee esteettömästi museon sisäänkäynnille. Kävelyreitti Urheilupuistoon sisältää portaita maaston korkeuserojen vuoksi. Portaiden kiertäminen nykytilanteen mukaan Kesäteatterin sisäänkäynnin kohdalta merkitään kaavaan puistokäytävänä.

Turku Energia Sähköverkot Oy 3.6.2022

Turku Energia Sähköverkot Oy toivoo, että asemakaavan selostuksessa tulee mainita seuraavat asiat:

Museon tontilla on olemassa oleva, lähialueen sähkönjakelua palveleva puistomuuntamo. Muuntamolle on varattava kaavassa määräala nykyiseen sijoituspaikkaan. Vaihtoehtoisesti muuntamolle on kaavassa esitettävä korvaava sijoituspaikka nykyisen sijoituspaikan läheltä. Nykyisen muuntamon korvaaminen uudella muuntamalla on mahdollista vasta, kun uusi muuntamo on rakennettu.

Kaavamuuotosalueelle (kortteli 16 tontti 9001) on sijoitettu energiahuollon kannalta merkittäviä 110 kV ja 10 kV kaapeleita. Kaapeleille tulee merkitä kaavassa sijoitusreitit mukainen, vähintään 3 metriä leveä johtoalue, johon ei saa sijoittaa muita rakenteita eikä istuttaa puita, pensaita, tms.

Museon tontille on sijoitettu energiahuollon kannalta merkittäviä, Aurajoen alittavia 10 kV kaapeleita. Kaapeleille tulee merkitä kaavassa sijoitusreitit mukainen, vähintään 2 metriä leveä johtoalue, johon ei saa sijoittaa muita rakenteita eikä istuttaa puita, pensaita, tms.

Kaavamuuotosalueelle (tontti 9001) tulee varata määräala uuden puistomuuntamon sijoittamista varten. Uusi puistomuuntamo tulee palvelemaan uuden konserttitalon sekä kulttuurijokilautan sekä muun lähialueen sähkönjakelua.

Kaavamuuotosalueelle (museon tontti, tontti 9001) on sijoitettu Wäinö Aaltosen museon, Paavo Nurmen puistotien, Samppalinnan kesäteatterin sekä jokirannan sähkönjakelua

palvelevia 0,4 kV kaapeleita. Kaapelit on huomioitava rakentamisvaiheessa siten, että ne voivat sijaita nykyisillä reiteillään tai vaihtoehtoisesti niille tulee löytää korvaavat sijoitusreitit. Korvaavat sijoitusreitit on rakennettava ennen kuin korvaavat kaapeloinnit voidaan rakentaa.

Kaapeleiden siirtotarpeen esittäjän tulee olla hyvissä ajoin yhteydessä siirtojen käytännön asioihin (uudenrakentaminen) ja siitä koituvaan kustannukseen liittyen.

Muuntamoiden siirtotarpeesta tai johtoalueiden läheisyydessä tapahtuvasta rakentamisesta ja niiden kustannuksista on oltava yhteydessä TESV:iin hyvissä ajoin ennen rakentamisen aloittamista.

Kaavoituksen vastine:

Kaavassa varataan johtoalue 110 kV:n kaapeleille puistoksi muutettavalla alueella. Kaavassa osoitetaan paikka uudelle muuntamolle ET -merkinnällä. Vanha muuntamo kaapeleineen otetaan huomioon rakennukseen sijoitettavana muuntamona. Tämän muuntamon siirto tulee eteen kuitenkin vasta rakennuksen myöhemmän laajennuksen toteutuksessa. Kaavoittaja katsoo tarkoituksenmukaiseksi mahdollistaa riittävän kokoisen museolaajennuksen toteuttamisen. Sellainen on mahdollista myös voimassa olevan kaavan mukaan.

Selostuksen kohtiin 5.2.1. on lisätty: ”Muuntamon ja kaapeleiden siirtotarpeen esittäjän tulee olla hyvissä ajoin yhteydessä TESV:iin siirtojen käytännön asioihin ja siitä koituvaan kustannukseen liittyen”. Kohtaan 5.2.2. on lisätty: ”Johtoalueen läheisyydessä tapahtuvasta rakentamisesta on oltava yhteydessä Turku Energia Sähköverkot Oy:hyn hyvissä ajoin ennen rakentamisen aloittamista”.

Keskikaupunkiseura Tälpuol jokke ry 5.6.2022

Kaupunkiseura pitää WAMin asemakaavanmuutosta perusteltuna. Lisätilaa tarvitaan ja lastaustilaa rakennettava turvallisen teoskuljetuksen takaamiseksi. Koska Itäiselle Rantakadulle on tulossa yksisuuntaiset pyörätiet kadun molemmille puolille, on WAMin teoskuljetusten vaatimien suurien ajoneuvojen tulevaisuudessa täysin mahdotonta pysäköidä kadulle museon eteen.

Edelleen seura toteaa lausunnossaan, että tontin 16/9001 kaava on vanhentunut. Laajennussuunnitelma käsittää 1340 kerrosneliötä eli vajaa puolet voimassa olevasta kaavasta, joka on hyvä asia. Tämä edellyttää vanhan asuntorakennuksen purkamista. Toisaalta se on osa museorakennusten kokonaisuutta, joten laajennuksen pitää täyttää vastaavat arkkitehtoniset vaatimukset sekä museon suojelutarve ja soveltuvuus arvokaaseen ympäristöön.

Tontin 16/9001 kohdalla pitää huomioida Samppalinnan kesäteatterin toiminta sillä tavalla, että teatterin portti, sisään tulokäytävä ja tarvittavat rakennukset säilyvät. Teatterin sisään tulon väljyys ja vehreys ei saa vaarantua.

Asiakaspysäköinnin tarve edellyttää ratkaisua pitkällä tähtäimellä Musiikkitaloon liittyen.

WAM on osa kulttuurirannan rakentamista ja kehittämistä. Muutosten pitää istua tulevaan Musiikkitaloon niin toiminnallisesti kuin arkkitehtonisesti.

Kaavoituksen vastine:

Kaavamääräyksillä suojellaan vanha museorakennus ja pyritään ohjaamaan laajennuksen kokoa ja jäsentelyä. Museon lopullinen ilme ratkaistaan rakennusluvan yhteydessä.

Kesäteatterin sisäänkäyntialue muutetaan osaksi puistoa, joten nykyisen kaltainen tilanne säilyy. Voimassa olevan kaavan mukaan kulku olisi voitu katkaista.

Museon tontille ei hankesuunnitelman mukaan ole tulossa asiakaspaikkoja lukuun ottamatta yhtä le-autopaikkaa. Kaavan autopaikkavaatimus on 4 ap. Lisäpaikkoja n. 20 kpl on mahdollista sijoittaa laajennuksen tai pihakannen alle. Käytettävissä on myös kadunvarsipaikkoja ja mahdollisesti lähiaikoina toteutuva pysäköintilaitos Samppalinnankadulla.

2 Aloituskokous viranomaisille 17.8.2022

Aloituskokouksessa 17.8.2022 olivat läsnä Kaupunkiympäristön rakennusvalvonta, liikennesuunnittelu, maisemasuunnittelu, toteutussuunnittelu, hulevesiasiantuntija, toimitilojen rakennuttaminen ja ympäristönsuojelu sekä lisäksi konsernihallinto kärkihankkeet ja Merellinen Turku, Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden museopalvelut, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat, Turku Energia Sähköverkot Oy ja V-S Aluepelastuslaitos.

Konsernihallinto, kärkihankkeet, Julia Chir: Kulttuurirannan kehittäminen on käynnissä ja otettava huomioon.

Museokeskuksen edustaja kertoi, että Museovirasto on antanut mielipiteen, jossa keskeiset huomiot. Rakennushistoriallinen selvitys on tehty ja antaa hyvän valmiuden suojelutarpeen arvioimiseksi.

Liikennesuunnittelun mielestä suunniteltu huoltoreitti on ainoa mahdollinen. Suunnitteilla on Itäisen Rantakadun jalankulun ja pyöräilyn uudet linjaukset. Itäisen Rantakadun näkemistä on huolehdittava.

Toimitilojen rakennuttamisen edustajat ilmoittivat, että hankesuunnitelma menee hyväksyntään syyskuussa 2022, jonka jälkeen alkaa toteutussuunnittelu. Tilojen käyttöönotto syksyllä 2026.

Museokeskuksen johtoryhmän edustaja kertoi, että rakennuksen kunto on huono eikä vastaa toiminnallisia tarpeita.

Keskustan kärkihankkeen edustaja totesi, että on Itäisen Rantakadun tavoitteiden mukaista siirtää huoltoliikenne pois rannasta. Hanke sopii hyvin kulttuurijoen alueeseen. Hankkeen ympäristössä on vireillä Musiikkitalo ja Kulttuurijokilautta -hankkeet.

Turku Energia, Sähköverkot Oy:n edustajan mukaan olemassa olevan muuntamon ja etenkin kaapeleiden siirto hankalaa tai mahdotonta. Aurajoen alittavat kaapelit porattu pystysuoraan tontin Myllyhahteen puoleisesta kulmasta. Musiikkitalon puoleinen esitetty paikka on asiallinen.

Maisema-arkkitehti huomautti, että tontin laajentaminen puistoon ja louhiminen on ikävää. Paavo Nurmen puistotien puoleisen tontin kaavoittaminen puistoksi kompensoi menetystä. Samppalinnan myllyn näkyminen jokimaisemassa tärkeää.

Ympäristönsuojelun edustaja kertoi, että on varauduttava maasta löytyviin rakennusjätteisiin ja kohonneisiin öljyhiilivetypitoisuuksiin. Luontoselvitys on tilattu ja ennakoarvio on, että rakennusalueelta ei löydy suunnitelmia estäviä luontoarvoja. Urheilupuiston lehtoiset rinteet tärkeä luonnonsuojelullinen kokonaisuus. Liito-oravan kauttakulkureitti, jokirannasta Urheilupuistoon mahdollistettava kaavassa.

Hulevesiasiantuntijan mukaan purkuvesistö on vieressä. Tulvareitit varmistettava rakennuksen ympäri.

Kaupunkiympäristön toteutussuunnittelu, maisemasuunnittelun edustajan mukaan tulisi tehdä puustokartoitus. Louhinta vaikuttaa puustoon laajaltakin alueelta ja louhinta edellyttää turvallisuustarkastelua, esim. aitoja.

V-S pelastuslaitoksen mukaan laajennussuunnittelussa pitää ottaa huomioon pelastustiet.

Rakennusvalvonnan edustajan mukaan Wam:in laajennuksen pitäisi olla omana erottavana kokonaisuutena. Pitääkö laajennuksen olla kiinni vanhassa. Liittymät kadulta rakennukseen kadun kulkijalle miellyttäväksi. Pitäisikö järjestää arkkitehtuurikilpailu, kun kyseessä on arvorakennus jokimaisemassa. Muuntamon voisi sijoittaa rakennukseen.

V-S ELY-keskus/ alueiden käytön yksikön edustajan mielestä on hyvä saattaa ajan tasalle vanhoja kaavoja. Selvitystarpeet hyvin listattu. Kaupunkikuvalliset reunaehdot harkitaan kaavatyössä: koko ja ulkomuoto. Museo selvä suojelukohde, harkittava myös sisätilojen suojelu. Ympäristön kartoituksessa voidaan käyttää musiikkitalon kaavan yhteydessä tehtyä kulttuuriympäristöselvitystä.